



KULTURA ETA GAZTERIA

Batzordearen aurreko agerraldia

Lehendakari jauna, batzordekide jaun-andreok,

Batzorde honen aurrera etorri naiz, Kultura Sailak datozen urteotan garatuko duen politikaren abiapuntu filosofiko eta ardatz edo ildo nagusien berri ematera. Nire lehen hitzak, ordea, joan den ostiralean ETaren terrorismo koldar, anker eta antzuak hil zuen Eduardo Puelles García euskal herritarra gogoratu eta gorazarre egiteko izango dira, bai eta, nola ez, haren familiari lehenik eta Estatuko segurtasun indarrei eta Ertzaintzari dolumina eta elkartasunik hurbilena adierazteko ere neronen eta Eusko Jaurlaritzaren Kultura Sailaren izenean. Guztiei eta Batzorde hau osatzen duzuenoi ere berretsi nahi dizuet gure Sailak tinko eta kemen osoz lan egingo duela, dagokion alorrean, terrorismoaren arrazoigabekeriaren orri beltza behin betiko atzean uzteko; “bortizkeriaren kultura” esamoldea erabiltzen da batzuetan gure Herriak jasaten duen fenomeno lazgarri hori inguratzen duen guztia izendatzeko, baina ezin topa daitezke zinez eta benetan elkarrengandik urrutiago dauden bi kontzeptu: Kultura erroitik baitago bortizkeriari kontrajarrita, erabateko antonimoa baita, guztiz bateraezina da, eta sinetsita nago haren antidotoa ere badela, eta konpromisoa hartzen dut nire ardura-kargu berritik ahal ditudan ahalegin guztiak egingo ditudala hala izan dadin.

Hona ekarri gaituen egitekoari helduz, herritarren ordezkari den legebiltzar baten langintzan eta baita Administrazioaren kudeaketa-lanean ere erabat berria denak erakutsi behar duen apaltasunarekin, hasi nahi dut nire agerraldia zuen lankidetza eskatuz eta eskertuz, eta zuen ekarpenei errespetu osoz eta une oro abegi ona egingo diedan konpromiso formala hartuz; izan ere, zuen lankidetza eta ekarpen horiek beharrezko izango baititut nire ardura eta ibilbide berri honetan, are gehiago kontuan izanda zuek, gehienok behintzat, esperientzia eta eskarmentu luzea duzuela, herritarren ordezkari gisa ez ezik, baita kudeaketa politikoaren ardurarik gorenetan ere. Konpromiso sendo eta irmo horren barruan sartu nahi dut, orobat, agintaldi honetan Kultura Sailak oro har eta neronek bereziki ahalegin guztiak egingo ditugula bai Legebiltzar honetan ordezkatuta dauden eta bai gizartean elkarbizitza baketsuan dauden askotariko sentiberatasun ideologikoak bat etortzeko moduko politikagintza bultzatzeko.

Politikagintza horren oinarri filosofiko nagusiak aipatzen hasita, ezin utz dezakegu aipatu gabe Kultura hitza, gizarte moderno eta ireki batean, balio polisemikoa garatuz joan dela denborarekin, gero eta adiera gehiago ematen diolako gizarteak berak, gizarte hori gero eta anizkoiagoa den neurrian; tradizionalki, kulturatzat hartu dugu gizakiek eta gizarteek abstraktuaren



esparruan sortu duten guztia: pentsamendua, edertasuna, sublime den guztia, hala idatziaren, nola ahozkoaren, ikusizkoaren edo beste zeinahiren bidez sortutakoa.

Baina kultura, ildo horretatik, norbanakoen jardueraren emaitzen batuketa edo metaketa hutsetik haruntzago doa, gizarte osoaren askotariko emaitza ere bai baita; hori hala izanik, dimentsio politiko nabarmena ere badauka, bai norbanakoei eta baita haiek osatzen dituzten erkidegoei edo, nahi bada, herriei halako nortasun ezaugarri batzuk ere eransten dizkielako. Horrenbestez, kulturak badu halako proiektzio sinboliko, ikoniko eta enblematiko bat, bai geure buruari eta bai gure inguruneari ere aditzera ematen diona zer garen eta nolakoak garen, bai eta zer eta nolakoak izan nahi dugun ere, nola ulertzen dugun geure ingurua, edota zer-nolako garrantzia ematen diogun inguratzen gaituenari eta gure aurreko belaunaldiak utzi diguten eta gure ondorengoei utzi nahi diegun era guztietako ondareen multzoari.

Baina kultura ez da soilik nortasunari loturik dagoen zerbait, kulturak ez dizkigu soilik halako edo bestelako nortasun ezaugarri batzuk ematen edo ezaugarri horiek besteren aurrean azpimarratzen eta finkatzen; kultura ez baita unibokoa, adiera bakarrekkoa, geldia eta itxia, aldaezina eta endogamikoa. Benetako kultura, ezin liteke bestela izan, gainera, zerbait bizia eta dinamikoa da, aldakorra eta askotarikoa, irekia eta baita kontraesankorra ere. Horregatik, kultura ezinbestean askea da eta ezin da inposatua izan; norbanakoak eta gizarteak askeago bihurtzen ditu, eta gai bihurtzen ditu inguruko errealitateaz beren buruari galderak egiteko eta, bide horretatik, errealitate hori gaintitu edo eraldatzeko. Hori hala izanik, bistan da askatasunik gabeko kulturarik ez dagoela, gure herriaren beraren historiako urterik ilunenek ongi erakutsi ziguten bezala.

Honek esan nahi du gizarte demokratiko, ireki eta aske batean kulturak gizarte horren beraren aniztasunaren adierazgarri izan behar duela, eta gai izan behar duela aldi berean iraganetik iritsi zaizkigun tradizioz onenak iraunarazteko eta tradizio horiek etengabe eguneratu eta etorkizunerantz proiektatzeko; baina baita gizarte garaikideak bere baitan sortzen nahiz beste nonbaitetik eskuratzen dituen tradizio eta balio berriak bultzatzeko ere.

Sail honek bere jardueraren oinarrizko lehen ardatza izango du, esan dudanaren bidetik, kultura berez dela garrantzitsua, ez dela bakarrik halako nortasun bat eraikitzeke tresna bat edo herri baten sinbologia edo ikonografia finkatzeko edo hedatzeko lanabesa; gure politikaren filosofia nagusi izango da kulturak berezko balioa duela eta kultura izan behar duela xede, mugarri eta marra.

Oro har, kultura horrela ulertzen badugu, euskal kultura deitzen duguna ere askotariko, ireki eta asketzat hartzen dugu, eta, beraz, gurea bezalako gizarte ireki eta askotariko baten adierazpide izan behar du; garrantzia eman behar die, nola ez, gure tradizioei eta beste herrien aurrean bereizten gaituenari, baina, orobat, gure errealitatea ulertzeko, adierazteko, berregiteko eta hobetzeko



modu desberdinak islatu behar ditu eta oraingo nahiz etorkizuneko euskal herritar berrien ekarpenak errespetuz bereganatu, zaindu eta sustatu behar ditu. Horrela bakarrik izan daiteke kultura bizia, kultura indartsu eta osasuntsua, gaurkotasunean sendo sustraitua eta etorkizunerantz proiektatua.

Euskal kulturak denbora luzea igaro behar izan du bere buruari begira, bere baitara bildua, esanahi murriztu eta murriztaile batekin askotan, eta hori egoki izan da eta zuzen, ezinbesteko zorra baita hori berpizteko ahaleginean diharduen edozein kulturarentzat; baina euskaldunon kulturak beste aro batera igaro beharra dauka orain, bere esanahia zabaldu eta aberastu beharra dauka, orain egokitu zaigun garaiari eta ingurune berriari egokituz, sustrai sendoeikin modernotasunerantzko jauzia emanaz.

Bestela esanda, euskal herritarrok bagara, izan, beste herri guztiak bezalaxe, halako kultura, halako historia, halako tradizio berezi batzuen eroale eta oinordeko, eta horien biziraupenean kate luze baten katebegi izateko ardura dugu; baina, era berean, kultura, historia eta tradizio horiek odolberritu eta biziberritu behar ditugu, guregandik kanpora ere begiratzuz, munduko beste herrietatik datozkigun ekarpenik onenak guretzat eta gure artera etorri diren herritar berrien kultura adierazgarri onenak errespetuz gutartzen. Askotariko ekarpen horien arrago horretatik ateratako emaitzak bakarrik lagun diezaguke errealitate berriekiko jakin-mina gure baitan ernatzen eta datorkigun mundu globalari beldurra galtzen, ezinbesteko baldintzak baitira horiek herrialderik aurreratuenetako herritarren artean parez pare egoteko, askatasunez eta berdintasunean, gure nortasuna osatzen duten askotariko izaera desberdinak galtzeko beldurrik gabe. Aldatzeko beldurraren orde, beritasunekiko eta berrikuntzarekiko grina behar du euskal kulturak ere, euskaltasuna osatzen duen nortasunari edo haren espazio sinbolikoa hezurmamitzen duten nortasun desberdinei eusteko grina bezalatsu.

Bestalde, gaur egun bizitzen eta jasaten ari garen egoera ekonomiko zailean, gure Sailak argi du eta argi adierazi nahi dio euskal gizarteari, kultura inbertsio on bat ere badela, dimentsio ekonomiko garrantzitsuko baliabide bat dela, eta ez garai hobeen zain sakrifika daitekeen osagarritzko apaingarri bat. Kultura bizi indartsu batek indar handia eduki dezake krisialdien eztena kamusteko, gure ondarrerik garrantzitsuena den giza kapitala deitzen den horretan inbertitzea esan nahi duelako, eta, beraz, oraingo kinka larritik duintasunez ateratzen lagun diezagukeelako eta, halaber, gaitasun handia duelako hainbat ekoizpen-sektore biziberritzeko, geure hiri eta herrien irudia bultzatzeko eta, horrela, bai geure begien aurrean eta baita munduko beste biztanleen begien aurrean ere hobetzeko.

Beste alde batetik, esan ohi den bezala, krisi garaia aukera garai ere badira, eta, hala izanik, aukera ona izan daitezke kulturaren alorrean orain arte egin dugun ibilbideaz, garenaz eta izan nahi dugunaz, daukagunaz edo ez daukagunaz eta behar dugunaz edo beharko ez genukeenaz ere gogoeta egiteko. Urte on edo behi gizenen urteetan, gurea bezalako gizarte aberats edo ongizatzetsuetan joera izaten da beti gehiago eta gehiago pilotatzeko, gehiago eta



denetarik eduki nahi izaten dugu. Horrelako zerbait gertatu zaigu guri ere, zergatik ez aitortu: euskal autogobernuaren hogeita hamar urteotan, asko eta asko lortu dugu, bai herri erakundeek ekimenagatik eta baita gizarte-eragileen lan eskerga eta eskergarriagatik ere. Kulturaren esparruan ere, behiala amets hutsekoak ziruditenak lortu ditugu, ugari eta alor ugaritan gainera, artean, literaturan, musikan, kirolean, sorkuntza mota desberdinetan, eta eskertza eta aitortza zor dizkiegu gure oraingo ardura honetan gu baino lehenago ibili direnei, hala udal guztietan nola hiru aldundietan eta Jaurlaritzan ere lan ona, denonak diren lorkuntza horien atzean lan bikaina egin dutenei.

Orain, ordea, ezurte edo behi argalen urteetan sartuta gaude, eta egokiera hau oso aukerakoa izan daiteke norgehiago edo beti gehiago horretan planto egiteko, arnasa hartzeko, eta daukagun eta pilatuz joan garen guztia ondo ala gaizki kudeatzen eta aprobetxatzen ari ote garen hausnartzeko, doikuntzak eta hobekuntzak sartzearen, beharrezkoa bada. Hain zuzen, hori ere egin nahi dugu gure Sailean datorren aldian, beti krisialdi garaian ohikoak diren mozketak eta artazi-kolpeak egin orde; eta egin nahi dugu, besteak beste, lehen esan dugun bezala, Kulturak potentzial ekonomiko guztiz probetxagarria duelako eta ez dugulako nahi kultura izan dadin, askotan izaten den bezala, krisi garaietan ekonomiari ematen zaion lehentasunaren pagaburua.

Kultura Sailaren oinarritzko beste ardatz bat izango da Denon Kultura eta Denontzako Kultura sustatzea; euskal gizartea orainaren erronka eta desfioei aurre egiteko moduan jarriko duen kultura, askotariko gizarte baten nahi eta beharrei erantzuteko gai izango dena eta munduari irekia. Hitz batean, kultura demokratiko bat, demokratikoagoa nahi baduzue; zer garen eta zer izan nahi dugun kontatzeko orduan, gizartea osatzen dugun guztion aspirazio eta imaginario kolektibo desberdinei irekita egongo dena.

Bestalde, kultura demokratiko baten beste balio ezinbesteko bat Bakearen eta Bakerako Kultura da; gure politikagintzak lehentasunen artean izango du, zalantzarik gabe, helburu hori, gizarte zuzen eta bidezko baten ezaugarriak behinenak diren tolerantzia, giza eskubideen utzi ezineko defentsa edo hurkoarekiko enpatia jarritz gure jardura politikoaren erdigunean, elkarrikeria, pentsamendua eta artea izanik elkarren dogma bakarrak. Zentzu horretan, euskal artistek eta kultura alorreko gizarte eragileek ezin diote bizkarra eman euskal herritarren bake nahiari, eta beren artea eta lana ezinbesteko bidelagun izan daitezke bakea posible bihurtzeko ahaleginean.

Zuen laguntza eta ekarpenarekin bultzatu nahi dugun kulturak kultura hurbila izan behar du, bestalde; alegia, funtsezko balioetat herritarren parte hartzea izango duena eta herritarrengandik eta herritarrentzat sortutako politika garatuko duena, eta aintzat hartuko dituen herritarren gizartean besoz beso bizi diren sentiberatasunak, kultura-adierazpen guztiak eta gizarte horren berezko konplexutasuna.

Kultura Sailaren ardura garrantzitsuenen artean dago, bestalde, hizkuntza politika deitu ohi dena. Aurrerago jorratuko dut gai hau luze eta zabalago, baina



hasiera honetan utzidazue behintzat esparru honetan gure jarduera bultzatuko duen espiritua azaltzen.

Behar-beharrezkoa iruditzen zaigu puntu honi dagokionez Autonomia Estatutuan eta 1982ko Euskararen Legean nagusitu zen adostasun giroa berreskuratu eta are zabalago egitea, eta, ildo horretatik, bat gatoz XXI. Menderako Hizkuntza Politikaren Oinarriak izenburuaz bultzatutako gogoeta irekiaren ondorengo txostenean aipatzen den adostasunean oinarritutako itun berrituaren ideiarekin. Gure Sailaren beste konpromiso irmo eta sendo bat izango da euskararen inguruko oinarritzko adostasunak zabaltzea eta indartzea, gizartearen beraren barruko batetortzeari lehentasuna emanez kontsentsu politikoaren beraren aurretik.

Gure autonomia erkidegoaren funtsezko ezaugarri da elebitasuna; gure gizartea ulertzerik ez dago elebitasunean eta elebitasunetik ez bada, eta edozein gobernu demokratikoren helburu izan behar du euskal gizartea elebidun izaten jarraitzea. Gure politika, beraz, elebitasunaren aldeko politika izango da, eta politikagintza horretan Euskal Autonomia Erkidegoko gizartearen bi hizkuntzetako baten alde egiten den lana ez da inoiz ere izango, eta ezingo du inork ere hartu, bestearentzako kaltetzat. Hiztunen eta, beraz, herritarren eskubideak daude jokoan, eta guztiekiko eta guztien eskubideekiko errespeturik zorrotzena baino ezin da izan gure jardueraren iparrorratza, askatasun eta berdintasunarekin batera; askotarikoa den, baina baita kohesionatuta dagoen gurea bezalako gizarte batean ez baitago askatasunik berdintasunik ez dagoenean, ezta berdintasunik ere askatasunik gabe, baita hizkuntzaren ikuspegitik ere.

Baina, halaber, gizarte kohesionaturik ere ezin da egon baldin eta politikagintzaren edozein esparrutan, eta, beraz, baita eta bereziki hizkuntza politikan ere, Administrazioaren jarduerak herritarren bizikidetza baketsua kaltetzen badu. Alde honetatik, gure Sailaren jarduera bereziki borrokatuko da askok "hizkuntzen gatazka" deitzen duten fenomenoaren aurka, gure ezin utzizko helburua baita, hemen ere, hizkuntzen arteko bizikidetza, esan nahi baita hiztunen arteko bizikidetza. Horretarako, garrantzitsua iruditzen zaigu Kultura Sailaren barruan euskal gizartearen elebitasunean sakontzen segitzea. Izan ere, adostasuna eta batetortzea ez baita inposa daitekeen ondasun bat, ideia eta jarrera desberdinen kontraste eta eztabaidatik baino atera ezin daitekeen sintesia baizik.

Adostasun espiritu hori eta erabateko errespetuan oinarritutako elkarlan-jarrera hori zabaltzeko eta eskaini ere egin nahi genizkieke euskararen mintza-esparruan dauden eskudun erakunde politiko desberdinei, hala EAE barrukoei nola kanpokoei, bereziki Nafarroako Foru Komunitateko Gobernuari eta Frantziako Euskal Herri partean edo Iparraldean administrazio-esparruan daudenei ere.

Euskarak, edozein kultura-hizkuntzak bezalaxe, bere gizartean bertan arnasa egin ahal izateko halako hedatze bat behar duen bezala, behar ditu, orobat, ezagutza, proiektzioa eta ospea bere mugetatik kanpo ere. Horretarako,



kementsu helduko diogu teknologia berrien desafioari, balioko baitigu geure burua sarean jarritz, behialako lurraldetasun edo mintza-eremu kontzeptua gainditzeko eta gure hizkuntza gizaki ororen eskura jartzeko. Ezein euskal hitz izango da arrotz, entzun, ulertu, aztertu edo ikasi nahi duenarentzat. Hitzen eta hizkuntzen zibilizazioan, euskarak bere txikian hizkuntza handi izan behar du, presentzia sendoarekin. Horretarako, legegintzaldi honetan estrategikotzat jotzen dugun lanabes eta egitasmorik onenetako bat jarriko dugu abian: Etxepare Institutua, bereziki babestuko dituen euskarari eta kulturari buruzko ezagutza molde guztiak eta nazioarte mailan zabalkudea eta proiektzioa ematera zuzendutako ekintza guztiak. Ahal den neurrian zuzenduko ditugu haren ibilbidearen lehen pausoetan egindako hutsak eta haren osaketa burutuko dugu euskal gizarteak merezi duen gardentasun guztiarekin eta, haren jardunari dagokionez, euskal herritarrek euskararen aldeko ahaleginetan behar dituzten berme guztiekin.

EUSKO JAURLARITZAREN JARDUERA ESPARRUA

Hogeita hamar urteko autogobernuaren ondoren, nabaria eta ukaezina da euskal kulturak eman duen jauzi kualitatiboa. Aski da atzera begiratzea, 70eko hamarkadara, oroiminik gabe gogoratzeko garai hartako Euskadi, hizkuntza politikarik ez zuena, kultura folklore hutsetik haruntzago ulertzeko biderik ez zuena, garaiko erakunde politikoen utzikeria eta baita arbuioa ere gainditzeko ekinbide militante pertsonal eta kolektiboa besterik ez zuena; Euskadi hark, jakina, ez zeukan Guggenheim bat, Artium bat, Koldo Mitxelena Kulturune bat, Euskalduna Jauregi bat edo oraingo Kursaal bat; Euskadi hark ez zeukan artxibategi-proiekturik, ezta euskal liburutegirik, edo gure kultura azpiegituren arauketa eta antolaketarik, ez herritarrari eskaintza sortzaile bat eskaini edo eragiteko aukera bideratuko zuen azpiegitura sare egokirik, ez gogorik, ez askatasunik: eremu idorra zen.

Esan bezala, asko eta asko egin eta lortu da, Eusko Jaurlaritzaren, hiru aldundien eta udal guztien ekimenari esker, bai eta, jakina eta batik bat, gizartearen beraren, herritarren ahalegin amaigabeagatik. Horiek horrela, lau haizetara esan dezakegu gure herria, herri txikia bada ere, kultura-azpiegitura oso garrantzitsua duela esparru guztietan: arte plastikoetan, antzerki eta musikagintzan, museoetan, liburutegietan, kirolean, eta abar.

Jaurlaritzaren ardurapeko jarduera esparrua zein den argi izan arren, egia da kulturaren aldeko jarduera publikoa sakabanaturik dagoela maila desberdineko erakundeen artean –Jaurlaritza bera, aldundiak, udalak...–, eta horren bitartez askotan gertatzen da halako lehia bat sortzen dela batzuetan nork protagonismo handiagoa eskuratzeko, eta horrek baliabideak alferrik xahutzea dakar, herritarren interesen kaltetan. Hori dela eta, aurrepauso handi samarra litzateke denon arteko adostasuna lortzea bakoitzari zer dagokion finkatzeko eta denei dagokien egitekoa ere zein den zehazteko. Burubide hauetan



oinarrituta, Kultura Sailaren lana gidatu behar duten lerro nagusiak honako hauek izan behar dutela uste dugu:

1. Batetik, kulturaren esparru horietako bakoitzaren errealitatea erlazionatu eta hierarkizatzea, gure museoen, gure liburutegi-sistemaren, gure ondasunen babesetik eta gainontzeko jarduera-alorretatik herrialde baten ikuspegi bat atera dezagun, eta ez bakarrik argazki nahasi lauso bat, hainbat eragilek egindako sorkuntza-lanen metaketa loturagabe batetik ateratakoa.

2. Bestetik, elkarrizketan hastea erakunde guztiekin –aldundi eta udalekin, bereziki, haiek baitituzte hurbileneko kultura garatzeko eskumenak–, bai eta erakunde pribatu eta gizarte-eragileekin ere, denon arteko elkarlana bultzatu eta bakoitzak bere aldetik garatutako ekinbide sakabanatuak saihestuz, kulturarako benetako azpiegitura eta zerbitzu-sare bat sortzeko herritar guztientzat; besteak beste, libroteken katalogo eraginkor bat, irakurketa bultzatzeko sistema hobea, herritar guztientzat irekitako artxibategien digitalizazio-funtsa, antzoki-sare eraginkorra, museo-sare duin bat, gure talentu eta sortzaile gazteen sustapen-lan egokia, edo kultura-ondarearen alorreko jarduerak ahalik eta oztoporik txikienekin gauzatu ahal izatea.

Alde honetatik, orain dagokigun egitekoa ez da izango kultura azpiegitura berri gehiago eraikitzea (museoak, liburutegiak, kulturguneak), baizik eta behar den gogoeta partekatua egitea inplikaturik dauden erakunde eta eragile publiko eta pribatu guztiekin, orain dauzkagun azpiegitura horiei etekin gehiago ateratzeko, eraginkorrago eta sozialki errentagarriago ere bihurtzeko. Hori dena, jakina, dagoeneko hartuta dauden eta hartzeko ditugun konpromisoetan hutsik egin gabe.

Era berean, gobernuen kultura-jardunean paper garrantzitsuegia ematen zaien dirulaguntzez harantzago doan politika sendoago eta arduratsuago baten aldeko apustua egin nahi dugu. Administrazioak zabalik eduki behar ditu ateak kultura-eragileen ekinbide pribatu edo publikoa bultzatzeko, baina bere egitekoa eta erabakiak ezin dira horretara mugatu; argi utzi behar du zein erantzukizun hartzen duen bere gain, halako edo holako proiektuen alde eginez eta proiektu desberdinen hierarkia erabakiz.

Lehenago azpimarratu dut kulturak ere baduela dimentsio ekonomiko nabarmenik ere, baina kulturaren funtsezko helburua ezin izan daiteke ekonomia suspertzea, nahiz eta kulturak ere parte hartu behar duen lurralde bakoitzaren garapen-estrategietan. Ez dezagun ahantz, izan ere, ondarea eta kultura funtsezko parametro batzuk direla gizartearen bizi-maila neurtzeko. Horrekin batera, gure herrian kulturak duen eta izan behar duen nagusitasun eta paper estrategikoa ere azpimarratu nahi dugu, argi uzteko ekonomiaren ahulaldi batean kultura ezin dela izan mozketak jasango dituen lehena —eta gutxiago bakarra—, bahituran utz daitekeen luxuzko ondasun bat balitz bezala.



KULTURA ONDAREA

Kultura ondarearen esparruan, gaur egun inbentariatzen eta kalifikatzen diren erreferentzien kopurua nabarmenki handituko duen prozedura bat jarri behar dugu abian. Kultura ondarea babesteko egitarau bat taxutu eta garatu beharra dago, hainbat urtera begira, lan egiteko erak eta erakundeen arteko harreman-bideak aldatuz, aipatutako helburu hori benetako errealitate bat izan dadin, eta ez asmo oneko baina bete ezineko amets hutsa. Egitarau horrek, batetik, Monumentuak eta Monumentu-Multzoak izendatzeko dauden mekanismoak aktibatu eta egikaritu beharko ditu, eta, bestetik, inbentario eta katalogoak berrikusi eta gaurkutzeko tresna modernoak eskura jarri.

Bide horretan, “Zain” izeneko Ondarerako Prestakuntza Zentroaren etorkizuneko garapena balio handiko lanabes bat izango da alor honetako profesionalen prestakuntza eta ikerlana garatzeko eta Eusko Jaurlaritzaren gaur egungo Ondare Zentroa osoko ulerbide horretan txertatzeko.

Museoen Legearen garapenari begira, beharrezkoa da tresnak abian jarri eta hedatzea, bai museo bakoitzaren kudeaketa errazteko, bai haien erregistroak funts komun batean txertatzeko. Horrek, eta gure museoen antolamendua bezalako beste jarduera batzuek, benetako euskal sare baterantz urratsak ematen joatea ahalbidetuko digu, 2006ko legeak eskatzen digun bezala.

Nola ez, ekinbide hauetan, beste askotan bezala, ezinbestekoak dira foru aldundi, udal eta eragile pribatuekiko lankidetzak eta elkarlana, Euskadiko museoen panorama epe laburrean antolatu ahal izateko, eskaintzen errepikapena saihestuz, bakoitzaren ekarpenak eta irizpideak bateragarri eta elkarren osagarri bihurtuz, eta azken hogeita hamar urteotan euskal museoen kopurua zazpi aldiz biderkatu duen errealitateak berez dakarzkigun zailtasunei aurre eginez.

Artxibategien kasuan, aurreko jaurlaritzak prestatutako aurreproiektu bat besterik ez badugu ere oraindik, badago plan bat eta, bereziki, konpromiso sendo bat ere, Artxibategi Nazionala sortzeko, Euskadiko administrazioak autogobernuko azken hogeita hamar urteotan ekoitzi dituen dokumentu funtsak jasoko dituenak. Abiapuntu horrekin, Artxibategi Nazional hori erreferente egoki bihurtu liteke beste artxibategi-funts batzuk ere baldintzarik onenetan jasotzeko, bai esku pribatuetan daudenak, bai gure Autonomia Erkidegoaren mugetatik kanpo egon arren gure herriaren dokumentu-ondarerako garrantzi handikoak direnak.

Nolanahi ere den, Artxibategi Nazionalarekin etorkizuneko Euskal Bibliotekarekin gertatzen den bezalako zerbait gertatzen da: alegia, erakunde publiko eta pribatuek alor biotan garatzen duten jarduera koordinatu, bateratu eta arautuko duen “garuna” izatea dutela eginkizun nagusi, baina ez bakar. Eta “garun” edo zerebro horrek bokazio garbia izan behar du elkarren arteko loturen sarea izan dadin, kasu batean zein bestean, biblioteka eta artxibategi nazionalen eszenatoki naturala. Hain zuzen ere, horregatik ahalegin handia egin beharko da ardura dugun administrazio desberdinen artean, euskal



dokumentu eta liburu funtsak digitalizatzeko, beti ere kontuan izanik gure kultura herri txiki baten kultura dela, bai, baina interes handia pizten duela munduko lau bazterretako aditu eta ikertzaileen baitan. Funts eta ondare horiek digitalizatzeko eta jendearentzat eskuragarri jartzeko helburu hori erdiesteko bidean, eraginkortasuna izan beharko da beti gidari, lehentasunak ezarri gure herriak dituen funts historiko ugariarentzat.

Azkenik, Euskal Bibliotekaz denaz bezanbatean, “garun” eta liburutegi digitala izateaz gain, ahalegin berezia egin beharko du irakurketa sustatzeko politika eraginkor bat garatzeko; horretarako, dagoeneko martxan dauden ahaleginen beharra izango du, hala nola Katalogo Orokor bati eta liburutegi-sistema nazional duin bati dagokiena (hots, sarbiderako erraztasunak, truke eta maileguak, liburu-funts guztiak katalogoan txertatzea, etab.). Ildo horretatik, ez zaigu egokia iruditzen gure hiri nagusietako liburutegi zerbitzu handiak euskal liburutegien sistematik kanpo egotea edo euskal sistemaren katalogoa katalogo askoren metaketa izatea eta ez katalogo bakar bat. Irakurketa publikoarekiko gure konpromisoa nonbait gauzatu eta frogatu behar bada, gure liburutegi publiko eta eskola-liburutegiak egokitzeko ahaleginean frogatu behar da, euskal erkidegoak merezi duen mailan egon daitezen.

Jaurlaritza osoak eta, kulturari dagokion esparruan, gure Sailak 2016an Donostia Europako Kulturaren Hiriburu izateko hautagaitzarekin dugun konpromisoa ekarri nahi dut gogora. Proiektu honetan islatzen da donostiarrena bezalaxe euskal herritar askoren gogoia. Egitasmo honetan azpimarra herritarren indarrean egiten da, hiri eta herri arteko sare ehundua den baliabidean, hizkuntza eta hizkera aniztasunean eta bake garaietarako ezinbestekoak diren giza balioetan. Europarako erreferentzialtasun horretan, Donostia ordezkari gisa izendatuz, Euskal Herri osoak egin behar dugu lan.

KULTURAREN SUSTAPENA

Utzidazue orain Kulturaren sustapenaren alorrean gidari izango ditugun jardun-lerro nagusiak aipatzen.

Batetik, sormenari dagokionez, gure Herrian gaur egun dagoen sormen-ehunari babes emango diogu adierazpen artistiko desberdinetan, arreta berezia eskainiz oro har kultura industriadat hartzen diren kolektibo ekoizle guztiei. Gure kulturaren edukien zati handi baten sormena pertsona, enpresa eta eragile pribatuen esku dago, eta horiek ere laguntza eta babes berezia izan behar dute orain bizitzen ari garen beheranzko ziklo ekonomikoan, sektorearen bolumenetik ahalik eta gehienari eusteko eta, aldi berean, etorkizunera begira berritzaile diren ildoak garatzeko.

Puntu honetan, gure babes-lana bereziki bi norabidetan zuzenduta egongo da. Batetik, hizkera berriak babestea, eta bestetik talentu berriak babestea. Lehenari dagokionez, zaila da sormen prozesuak garatzea sormen horrek

behar dituen egitura eta espazioak eduki gabe, nola diren disziplina desberdinen arteko elkartruke eta elkarganatzea. Beraz, Administrazioaren eginkizunen artean egon behar du SORMENAREN FABRIKA EDO LANTEGI horiek bideratzea eta proiektu horren bideragarritasuna aztertzea. Eta, bigarrenik, talentua da sormenaren elikagai bakarra; baina talentuak ere prestakuntza egokia eskuratzeko ezinbestekoa den prozesu batean txertatu behar du, hortik abiatuta gero eta gorago hegan egingo badu. Hemen, adibidez, aurrera nezake gure Sailak babesa emango diola ARTE ESZENIKOEN GOI ESKOLA abian jartzeko asmoari.

Beste alde batetik, kultura plangintza eta parte hartzearen alorrean sarturik, Kulturaren Euskal Planak aurreko Jaurlaritzaren azken aldian halako esparru bat proposatu zuen sektore desberdinek politika publikoetan izan beharreko parte hartzea bideratzeko, elkarre eta pertsonarik errepresentagarrienen bitartez, eta hori intentsitate eta emaitza desberdinekin garatu da. Beharrezkoa iruditzen zaigu gaur egungo egoera berrirakurtzea eta prozesu honek gaur arte erdietsi dituen lorpenak eta erakutsi dituen gabeziak aztertzea, Kulturaren Euskal Kontseiluan adibidez, kasu bakoitzaren jarraitzeko modua erabakitzeko, halako Plan Estrategiko baten bitartez; horretarako, nola ez, batzorde sektorial bakoitzeko eragile desberdinekin kontatu beharko da, sektorekako ohiko banaketan sartzen ez diren errealitate azalkor eta mugakide berriak ahaztu gabe. Maila honetan, apustu argia egiten dugu sektore bakoitzean errepresentagarritasuna duten elkarreak indartzeko, garapenerako eta errealitatearen eraldaketa positiborako motore direlako; helburu horri begira, gehiegizko mendekotasunean edo otzankerian erori gabe jardutea eta lan egitea ahalbidetuko dieten hitzarmen eta laguntza-neurriak bultzatuko ditugu.

Kultura eta Berrikuntzaren gaira etorririk, kultura-industria da digitalizazioaren eta komunikabide eta hedabide berrien agerpenaren eraginik handiena jasaten ari diren sektoreetako bat. Industriaren munduan orain arte funtzionatu duen logika hautsi egin da: dagoeneko edukia ez dago loturik halako euskarri bati, logika tradizional horretan gertatzen zen bezala, eta horrek ikaragarritzko iraultza ekarri du industria horien balio-katean eta edukien sorrera eta banaketa prozesuetan; iraultza horrek, gainera, are eragin handiagoa izango du kultura txikietan, globalizazioaren eta deslokalizazioaren fenomenoek bereziki kalte ditzaketelako.

Bide horretan, giltzarri iruditzen zaizkigu honako bi lan-ildoak. Batetik, I+G+B (Ikerketa+Garapena+Berrikuntza) alorreko politika berariazkoak bultzatzea, sektore bakoitzaren barruko normalkuntza komunikazionala sustatzeko eta, bestetik, produktu eta eduki berrien bideragarritasun eta zentzua aztertzeko, zeharkako ikuspegi bat erabiliz beste eduki-industriekin batera eta, ahal den guztietan, software askeko erremintak erabiliz.

Beste alde batetik, eta ikusgarritasun handiagoa erdieste aldera, kulturaren atari elkarrengarile baten garapena bultzatuko dugu, elkarrentzako plataforma ireki bat izan dadin, eragile guztien parte hartzearekin, kultura adierazpideak zabaltzeko eta balizko merkaturatzerako; tresna egokia izan daiteke



elkarreragintza eta komunikazio kanal berriei egokituta dauden baliodun edukiak ere hedatzeko, beti ere elkarrizketan eta ikuspegi ireki batean oinarrituta eta sortzaileek beren lanarekiko dauzkaten eskubideei eta herritarren eskariei zor zaien errespetuarekin.

Alor honetan gaudela, bestalde, ezin ditzaket aipatu gabe utzi e-kultura deitzen denak dakarzkigun erronka berriak. E-kultura ez da kultura berri bat, une batean edo bestean saretik igarotzen diren kultura-prozesuak baizik. Kultura digitala bai da berria, ordea, eta betiko gure kultura analogikoa odolberritzera etorri da eta gure artean geldituko da betiko. Horregatik, Administrazioetik bultzatu beharko dugun e-kultura alorreko politiketan edukiak, balioaniztasuna, komunikazioa, elkarreragintza, baliabide berriak, sare hiritarren dinamizazioa (gazteen artean batez ere), kudeaketa-molde berriak eta abar uztartu beharko ditugu.

Hau guztia aldaketa garrantzitsu bat da, etengabe garatzen ari dena eta kulturaren barruan oinarri teknologikorik handiena duten alorrak barne hartzen dituen (postprodukzioa, multimedia, animazioa, efektu digitalak, 3-D, ikusentzutezko elkarreragileak, bideojokoak...). Argi eduki behar dugu norabide horretan ikertzen jarraitu behar dugula.

GAZTERIA ETA KIROLA

Gazteriari dagokion esparruan, bereziki interesatzen zaigu eztabaida sozial eta politiko bati ekitea aurreko legegintzaldian posible izan ez zen Legea onartzera iristeko, oraindik beharrezkotzat baitugu euskal gizartearen zati honi eskaintzen zaizkion ekintzak antolatu eta garatzeko.

Era berean, beharrezkoa da Gazteria Zuzendaritzaren baitatik zeharreko politikak suspertzea, gazteengan zuzeneko eragina daukaten arazoetan ardura duten Jaurlaritzaren beste sailekin (Osasuna, Etxebizitza, Herrizaingoa, Lana, Hezkuntza...) elkarlanean aritu ahal izateko.

Horri gagozkiolarik, gazteriarako politikaren helburu argi izan behar du beren jatorrizko etxetik ateratzen diren gazteen portzentaia nabarmenki handitzea EAEn, eta 25 eta 29 urte bitarteko adinarekin beren familia-gunea osatu dutenen kopuruak gora egitea. Gazteria Legeak, helburu horri begira, Gazteriaren Euskal Sistema bat taxutu behar du, gazteentzako baliabide eta eragileen sare publiko egituratu gisa; haren egitekoa, beste sistema publikoen laguntzaz, gazteriarako politiken bultzadarekin gazteen emantzipazioa lortzea izango da.

Orobat, behar diren neurriak hartu behar dira gazteek ere parte hartze aktiboa izan dezaten euskal gizartearen eraikuntzan eta euren bizi-proiektuaren garapenean. Neurri horiek euskal administrazio publikoen gazteria-politiken esparruan bultzatu beharko dira, gizarte-eragileen lankidetzarekin.



Hori dena, beti ere, gazteek eragile aktibo gisa duten papera eta ardura aitortuz; horretarako, euskal gazteriari, elkarteetan antolatuta egon zein ez, politika horien diseinu, garapen eta jarraipenean parte hartzeko eskaintzen zaizkion bideak zabaldu eta hobetu beharko dira.

Bestalde, kirolari gagozkiolarik, aldiz, Kirolaren Euskal Planari berriz helduko diogu, orain arte aurrekoak izan dituen emaitzak behin aztertu eta gero. Alor honetako gure ekinbidea lau esparrutan garatzen diren politiken bitartez gauzatzen da, hots: eskola-kirola, errendimendua, lehiaketa eta esparru profesional eta olinpikoa.

Kirol politikaren alorreko gure ekintzak izango dituen ardatz nagusiak kirolak berak dituen balioak izango dira: ahalegina, elkartasuna, osasuna, gizarte-kohesioa... bai eta baliabideen kudeaketa eraginkorra eta hobekuntzari eta berrikuntzari etengabeko arreta ematea.

Arreta berezia eskainiko diogu herritarren kirolgintza suspertzeari ere. Nahi genuke, orobat, gure eliteko kirolariek behar dituzten baliabideak izan ditzaten, munduan barrena gure kirolaren ordezkari duinak izan daitezen.

HIZKUNTZA POLITIKA

Sartuko naiz orain, nire agerraldiaren azken zati honetan, Hizkuntza Politikaren alorrean gure Sailak legegintzaldi honetarako erabiliko dituen irizpide nagusiak azaltzera.

Gure planteamenduen oinarri-oinarrian egongo da Euskadiko errealitatea askotariko errealitatea dela gizarte, politika, kultura eta hizkuntzaren ikuspegitik. Izaera plural edo askotariko hori, behin eta berriz azpimarratu behar dugu, funtsezko baldintza da politika demokratikoaren alderdi guztietan; ezinbestean txertatu behar da Administrazioaren jardueran eta, arrazoi gehiagorekin, hizkuntza politika diseinatzeko eta gauatzeko orduan.

Lehen onarrizko abiapuntu horrekin, gure Sailak aurrera eramango duen politikan pluralak ez ezik, pluralistak izatea izango da gure iparrorratza; gure gizartearen errealitatea askotarikoa delako, hain zuzen ere, eta denek aurrera egitekotan elkarren beharra daukagulako, desberdina denaren, gu ez bezalakoa denaren beharra.

Hortik hasita, gure hizkuntza politikak aintzat hartu eta errespetatu egingo ditu euskal herritarren desberdintasunak, eskubideak eta askatasunak; politikak, oro har —eta, beraz, hizkuntza politikak ere— erabakiak hartzea esan nahi du, herritarren eskari desberdinei erantzuteko orduan halako hierarkia bat ezartzea, eta horrek bere ondorioak dauzka hizkuntzaren eta hiztun/herritarren baitan, erabaki horiek arau edo lege bihurtzen diren neurrian. Hau da, politika horrek eskubideak onartzen dizkie batzuei, eta horrek beste batzuen obligazioa ekartzen du; horregatik, oreka funtsezkoa izango da, hizkuntza politika hori ez



dadin sar kontraesanean herritar guztionak diren funtsezko beste eskubideekin. Alde honetatik, ahalik eta adostasun sozial eta politikorik handiena daukan hizkuntza politika garatu nahi dugu datozen urteetara begira, gure gizartean dauden eragile sozio-politiko desberdinekin negoziatuz eta haien partaidetza integratuz, bistan delako hizkuntzaren kontuan ere, gizarte demokratiko batean behar den bezala, ikuspegi desberdinak daudela, begirada desberdinak.

Bete-bete uste eta defenditzen dugu euskal herritar orok duela eskubidea hautatzen duen hizkuntza koofiziala nonahi eta noiznahi erabiltzeko, are gehiago Administrazioarekiko harremanetan. Horregatik, Administrazioak bere esparruan, baina baita gizarteak berak ere, aitortu eta onartu behar du euskal gizartea gizarte elebiduna dela, eta gizarte horrentzat lanean gaudenok helburu politiko argitzat izan behar dugu behar diren ahaleginak egitea euskal gizarteak elebidun izaten jarrai dezan. Burua galdu ezean, inork ere —ez pertsona batek, ez erkidego politiko batek— ez lioke uko egingo hizkuntza bat ezagutzeko eta erabiltzeko aukerari.

Nolanahi ere, gure politikagintza gidatuko duten abiapuntuen artean, garbi eduki behar dugu euskal gizartearen errealitate elebidun hori ez dela simetrikoa, eta simetriarik ez horrek halako tratamendu egokia behar duela politika, administrazio eta lege ikuspegitik. Errealitate asimetriko horrek esan nahi du hiztun bakoitzarengan bi hizkuntzek ez dutela toki berbera okupatzen eta ez dituztela eginkizun berberak betetzen; eta beste horrenbeste esan daiteke gizatalde, erakunde edo lurralde desberdinei dagokienez ere. Egia da asimetria horren atzean halako faktore historiko batzuk daudela, baina hizkuntza politika demokratiko batek ezinbestean izan behar ditu kontuan orainaldiko herritarren bizikidetzak exijitzen dituen baldintzak.

Asimetria horrek esan nahi du, halaber, euskal gizartearen hizkuntzetako bat, gaztelania, oso indartsua dela, munduan hiztun kopururik handiena duten hizkuntzetako bat dela; baina, aldiz, beste hizkuntza, euskara alegia, ahula dela, oso zabalkunde murrizta duela baita bere mintza-esparruan bertan ere, hizkuntza gutxitua deitzen den horietako bat dela, eta horrek nabarmenki mugatzen duela hizkuntza horren hiztunoi aitortzen zaizkigun eskubideen funtzionaltasuna.

Horregatik, lehenago aipatu eta goraipatu dugun adostasun giro horren barruan, inor ez litzateke harritu beharko euskal administrazioa osatzen duten erakunde desberdinek eta, haien buru, baita Jaurlaritza honek ere, ahalegin eta baliabide nabarmenki handiagoak bideratzen baditu euskarari babes gehiago emateko eta Kultura Saila bereziki konprometitua badago euskararen sustapenarekin.

Kultura Sail berri honentzat sustapen-lan horren barruko ildo garrantzitsuenetako bat izan behar du euskal hiztunetan eurentan euskararen belaunez belauneko transmisioa ziurtatzea, horretarako behar diren era guztietako baliabideak jarritz; izan ere, euskarari ezinbestekoa zaio hiztunen leialtasuna, jaiotzezko nahiz jaio-ondoko euskaldunen leialtasuna: euskaldun



guztiok elebidun garen gizarte diglosiko honetan, gure komunikazio behar guztiak gaztelaniak asetzen baditu, edozeinek galdetuko lioke bere buruari zertarako edo zergatik nahi dugun euskara.

Galdera horri erantzunez, bistan da balio komunikatiboaz haratago doan leialtasun batek garamatzala euskararen iraupena nahi izatera: askorentzat, arrazoi politikoek pisu handia dute leialtasun horretan; beste askorentzat, familiarengandik jaso dutenez, gutxi-asko balio afektiboa dauka. Bi arrazoi horiek ahaltsuak izan daitezke norbanako mailan, baina ez hain ahaltsuak gizarte mailan: politika-grinak haize aldakorra bezalakoak izan daitezke; familiarekiko atxikimendua bera ere alferrikako nostalgia bihur liteke errealitatearen zamapean. Hori dela bitarte, euskararen biziraupena ziurtatzeko gakoak politikaren eta baita familia transmisioaren gainetik egon beharko du: zoritxarrez edo zorionez, baliagarritasunak, beharrezkotasunak, komenigarritasunak pisu gero eta handiagoa izan dezakete eta izan beharko dute horretan. Eta hor hizkuntza politikak lagundu egin dezake, baina, beti ere, herritarren borondatea izanik azken giltzarria, eta herritarren arteko bizikidetzarekatua baztertu ezinezko helburu.

Hizkuntza politikaz arduratzen den administrazio-sail baten eginkizunen artetik delikatuena izaten da, ordea, jatorriz euskaldun ez diren herritarrek ere euskararen sustapen-neurrietara erakartzea; bestela esanda, elebakar diren herritarrei erakustea gizarte elebidun baten elkarbizitza ikuspegi politikotik antolatzeke orduan administrazio desberdinek hartu behar dituzten erabakien ondorioetan eurek ere badutela eta izan behar dutela egiteko moduko ekarpenik.

Zentzu horretan, inposizioetatik ihes eginez, pertsuasioak izan beharko du Sail honen lanabesik sendoena, hizkuntzetako baten alde hartzen diren neurriak edo hitzun batzuen eskubideen alde hartzen diren erabakiak inork ez ditzan har inposiziotzat edo bere buruarentzako kaltetzat. Hitza eta hitzaren kultura da gure tresnarik garrantzitsuena, eta hitza eta inposizioa elkarren etsai dira.

Bestalde, hizkuntza politika zentzudun batek kontuan izan behar du euskara eta haren iraupena ez direla berdin ikusten Euskadiko eremu guztietan, eta, horregatik oso emaitza desberdinak lor ditzakeela inguru geografiko bakoitzean:

- Elebidunen portzentaia handi samarra den tokietan, hitzun horien leialtasuna ziurtatzea izan beharko du helburu nagusi: euskararen erabilera soziala indartsuago bihurtu.
- Elebidunen portzentaia txikia edo oso txikia den tokietan, aldiz, banakako hitzunari aukera ahalik eta gehien eman beharko dio bere eguneroko bizitzan euskarari toki gehiago uzteko, erabilera indibiduala indartzeko, erabilera soziala askoz zailagoa izango baita.

Beste era batera esanda, lehenengo kasuan errazagoa izan daiteke euskararen erabilera bultzatzeko neurriak abiatzea (erabiltzaile aktiboak ugaltzea), eta

bigarren kasuan, ordea, tokietan euskararen ezagutza bultzatzea nagusiki (hau da, erabiltzaile pasiboak ugaltzea). Beti ere argi edukiz erabiltzaile pasiboek garrantzi oso handia dutela erabiltzaile aktiboentzat. Eta, nik uste, gauza gehiago egin beharko ditugu gaur arte baino erabilera indibidual hori ere indartzeko, euskara bizitza arrunteko hainbat produktutara eramanez.

Orain arte esan dudana izanik gure Sailaren jardura zuzenduko dituen abiaburu eta printzipio nagusiak, esan dezadan, agerraldi honetako nire mintzaldia bukatzeko, bat gatzela XXI. Menderako Hizkuntza Politikaren Oinarriak izenburuaz bultzatutako gogoeta irekiaren ondorengo txostenaren bukaeran zerrendaturik ageri diren XXI. Mende Hasierako Hizkuntza Politikarentzako Lehentasunezko hamalau ildoekin, eta konpromisoa hartzen dugu hamalau ildo horiek gure jardueran txertatzeko. Alegia:

1. Euskararen ezagupena eta erabilera belaunaldi berrietan bermatzea.
2. Euskara ohiko hizkuntza izango duten arnasmune eta funtzioak zaindu, indartu eta hedatzea, euskararen belaunez belauneko transmisioa bermatzeko eta erreferentzialtasun soziala indartzeko. Azken batean, helburua ez baita euskararen ezagutza zabaltzea, besterik gabe, baizik eta euskal hiztunak sortzea.
3. Familia-transmisioa bermatzea, oso bereziki 25 urte barru izango diren 30 urtez azpiko gazte elebidunek euskara ere izan dezaten etxeko hizkuntza. Hauxe dugu etorkizunaren gako nagusia.
4. Euskal hiztunen erkidegoa trinkotzea, euskararen erabilerarako sare operatibo presentzialak zein birtualak hedatuz eta indartuz.
5. Hiri handietan euskara erabiltzeko aukerak areagotzea, familia euskaldunei, gazteei eta haurrei lehentasuna emanez.
6. Elebitasun pasiboa helduen munduan —eta gutxieneko helburutzat— areagotzea eta prestigiatzea.
7. Euskarazko kultura kontsumoa indartzea, euskal kultura industria, ekoizle eta sortzaileekiko ikuspegi askatzaile batetik.
8. Euskara eta haren munduak etorkinengana hurbiltzea, hauen integrazio zabala eta aberasgarria ahalbidetzeko eta euskara erabilera-eremu demografikoki dinamikoetara hurbiltzeko xedez.
9. Euskaraz komunikatzeko estandarrak malgutzea eta aberastea, hiztun berrien adierazkortasunaren mesedetan. Zuzentasunaren irizpide bakarretik komunikagarritasunarenera eta adierazkortasunarenera igarotzea.
10. Hizkuntza eskubideak eremu publikoan aitortzeko ez ezik errespetatzeko bidean, euskara erabiltzeko aukerak bermatzea.



11. Euskararen erakargarritasuna lantzea eta era egokian proiektatzea: euskarak mundu ugari ditu bere baitan, eta euskarara datozenen munduentzako tokirik ere badu bere barnean. Proiektatzen dugun baino anizkoitzagoa da euskararen unibertsoa, eta are anizkoitzagoa egin beharra dugu, gizartearen pare anizkoitza izatera iritsiko bada.

12. Euskararen irudiari prestigioa ematea, kultura eta komunikazioaren alorreko lorpenak garbi proiektatuz, batetik, eta, bestetik, euskal gizartearen kohesiorako osagai ezinbestekoa dela praktikan eta diskurtso publikoan adieraziz.

13. Hizkuntzaren teknologiak (informazio eta komunikazioaren teknologiak) euskararen garapenerako baliatzea, sarerako euskarazko edukiak sortzea eta komunikaziorako sare birtualak era egokian baliatzea, euskararen normalkuntza eta erabilera aukeren mesedetan. Izan ere, euskarak informazio eta komunikazioaren teknologiak baliatu behar ditu, horixe baitu ezinbesteko baldintza hizkuntza guztiz garatua izatera iristeko.

14. Hizkuntza politikaren inguruko akordiorik zabalena etengabe elikatu eta sendotzea, euskararen biziberritzea eta kohesio soziala estu lotuko dituen itun berri baten bila.

Zuzendu dizkizuedan hitz hauetan azpimarratutako ildo politiko eta sozialak ezer ere ez dira, baldin eta horretarako beharrezko den gutxieneko kontsentsua ez baldin badago gure artean. Eta, ondorioz, gizarte osoari egiten diot dei, eta Legebiltzar honi bereziki, orain arte eman diren aurrerapausoetan atzerakadarik ez egiteko. Eta aurrerantzean eman behar ditugun urratsak guztion artean emateko, adostasun horretara oraindik eta herritar gehiago eta ordezkaritza politiko ugariago erakarri ahal izateko.

Eskerrik asko.